

Framtidsfullmakter

Från den 1 juli 2017 gäller lagen om framtidsfullmakter. Den innebär en lagstadgad rätt för privatpersoner att upprätta en fullmakt som blir giltig när han eller hon på grund av sjukdom, psykisk störning eller liknande inte längre kan ta hand om sina angelägenheter. Fullmakten utställs alltså för ett framtida behov.

Lagen om framtidsfullmakter innebär en lagstadgad rätt för privatpersoner att upprätta en fullmakt som blir giltig när han eller hon på grund av sjukdom, psykisk störning eller liknande inte längre kan ta hand om sina angelägenheter. Fullmakten utställs alltså för ett framtida behov.

Fullmaktsgivaren bibehåller sin rätts-handlingsförmåga, det vill säga kan, trots att det finns en framtidsfullmakt som har trätt i kraft, ingå avtal, hantera sina personliga och ekonomiska angelägenheter, med mera.

Innehåll

Fullmakten får omfatta de personliga eller ekonomiska angelägenheter som fullmaktsgivaren själv bestämmer, till exempel skötsel av löpande ekonomiska angelägenheter såsom att betala räkningar, hantera avtal om hyra, el, och andra abonnemang. Den kan även omfatta förvaltning av tillgångar såsom tillgångar i bank.

Fullmakten får inte omfatta åtgärder inom hälso-, och sjukvård, eller tandvård, till exempel att bestämma viss vård. Fullmakten får inte heller omfatta frågor om att ingå äktenskap, bekräfta faderskap, upprätta testamente, och liknande frågor av personlig karaktär.

Formkrav

- Fullmakten får upprättas av den som fyllt 18 år och som inte är beslutsoförmögen.
- Fullmakten ska vara skriftlig och fullmaktsgivarens underskrift ska bevitnas av två samtidigt närvarande vittnen. Vittnena ska i sin bevitning intyga att de var samtidigt närvarande.
- Vittnena ska i sin bevitning också intyga att fullmaktsgivaren är vid sunt och fullt förstånd och att denne undertecknat fullmakten av fri vilja.
- Vittnen får inte vara under 15 år och får inte vara jäviga, det vill säga ha ett direkt släktskap med fullmaktsgivaren eller själva vara fullmaktshavare.
- En framtidsfullmakt kan enligt lag återkallas.
- Vid ändring av framtidsfullmakten gäller samma krav som när man upprättar en framtidsfullmakt för första gången, om inte ändringen endast gäller att fullmakten ska begränsas.
- Fullmakten ska uppvisas i original när den används gentemot tredje man, till exempel en bank.

När träder fullmakten i kraft?

När den som har ställt ut framtidsfullmakten på grund av sjukdom, psykisk störning och liknande varaktigt

och i huvudsak inte kan ta hand om de angelägenheter som framgår av fullmakten.

Det är fullmaktshavaren som bedömer när ett sådant tillstånd har inträtt. Fullmaktshavaren kan begära att tingsrätten ska pröva om fullmakten har trätt i kraft

Det kan också anges som ett krav i framtidsfullmakten att tingsrätten ska pröva om fullmakten har trätt i kraft.

Den som innehar fullmakten ska meddela fullmaktsgivaren, dennes make eller sambo samt dennes närmsta släktingar att fullmakten har trätt i kraft och vad den innehåller. Ett sådant meddelande kan göras muntligen eller skriftligen.

Vad får fullmaktshavaren göra?

- Fullmaktshavaren har behörighet att utföra de åtgärder som framgår av fullmakten.
- Fullmaktshavaren får ställa ut en fullmakt till någon annan, till exempel en advokat, om det behövs i en särskild fråga, till exempel juridiskt stöd i samband med tvist eller fastighetsförsäljning eller för förvaltning av viss egendom.
- Fullmaktshavaren får inte använda fullmakten om det kan finnas motstridiga intressen mellan den som har ställt ut framtidsfullmak-

Svenska Bankföreningen
Swedish Bankers' Association

ten och fullmaktshavarens eller dennes släktingars intressen.

- I framtidsfullmakten kan det anges att fullmaktshavarens åtgärder ska granskas av en viss person. Dessutom kan fullmaktsgivarens make/sambo eller släktingar begära att fullmaktshavaren redovisar vad han eller hon har utfört. Även överförmyndaren kan begära en redovisning.
- Överförmyndaren kan bestämma att fullmakten helt eller delvis inte längre får användas om fullmaktshavaren har missbrukat fullmakten.
- Fullmaktshavaren får återkalla andra fullmakter som avser samma sak som framtidsfullmakten.
- En fullmaktshavare bör dokumentera de åtgärder som utförs med stöd av framtidsfullmakten för att underlätta granskning och redovisning.

Gåvor och arvode till fullmaktshavaren

I framtidsfullmakten kan frågor om gåvor och arvode regleras.

Om fullmakten inte reglerar gåvor gäller att fullmaktshavaren kan lämna personliga presenter till andra än sig själv. Värdet på presenter måste vara rimligt med hänsyn till fullmaktsgivarens ekonomiska förhållanden.

Arvode får inte tas ut om inte framtidsfullmakten anger detta särskilt. Om belopp saknas måste beloppet vara skäligt i förhållande till uppdraget.

Fullmaktens upphörande

- Fullmakten kan enligt lag alltid återkallas av fullmaktsgivaren.
- Överförmyndaren kan besluta att framtidsfullmakten helt eller delvis inte får användas om fullmaktshavaren missbrakar sin ställning och inte tar till vara fullmaktsgivarens intressen.
- Fullmakten saknar verkan i den utsträckning godmanskap eller förvaltarskap har anordnats för fullmaktsgivaren.
- En granskare har rätt att återkalla fullmakten om detta framgår av fullmakten.

Fullmaktsgivarens dödsfall etc

- Om fullmaktsgivaren avlider fortsätter framtidsfullmakten att gälla enligt lag, om fullmaktsgivaren inte angivit annat i fullmakten.
- Vid fullmaktsgivarens konkurs upphör fullmakten att verka från konkursbeslutet. Fullmaktshavaren får dock vidta sådana rättshandlingar som är nödvändiga för att skydda fullmaktsgivaren eller dennes konkursbo mot förlust.
- Om fullmaktsgivaren får förvaltare har fullmaktshavaren rätt att utföra sådana rättshandlingar som är nödvändiga för att skydda fullmaktsgivaren mot förlust.

Framtidsfullmakter i banken

En framtidsfullmakt gäller i förhållande till tredje man, till exempel en bank. Den som har ställt ut en framtidsfullmakt ger en rätt åt fullmaktshavaren att ingå avtal, med mera för dennes räkning i förhållande till tredje man. Den som innehar en framtidsfullmakt ansvarar för att fullmakten är riktig och att han eller hon handlar inom de ramar som anges i fullmakten. Fullmaktshavaren kan bli skadeståndsskyldig gentemot den som har ställt ut framtidsfullmakten och även gentemot en godtroende tredje man, till exempel en bank. Det kan inträffa om fullmaktshavaren till exempel har handlat utanför fullmaktens gränser och detta har orsakat skada.

Bankerna har i enlighet med lagen om penningtvätt långtgående skyldigheter att ställa frågor för att lära känna sina kunder och den som företräder kunden. Detta gäller således även vid ställföreträderskap med framtidsfullmakt.

Fullmaktsgivaren bör noga överväga innehållet i en framtidsfullmakt och med jämna mellanrum se över och ändra innehållet i framtidsfullmakten med hänsyn till livssituation, tillgångar med mera.

För banken och för fullmaktsgivarens trygghet är det viktigt att banken har möjlighet att utföra vissa kontroller för att verifiera att fullmakten är giltig och inte har upphört att gälla. Banken kan därför komma att ställa vissa kontrollfrågor i samband med

att en framtidsfullmakt presenteras i banken. Banken behöver exempelvis verifiera att fullmaktsgivaren hade fyllt 18 år vid upprättandet av fullmakten samt om god man eller förvaltare har utsetts. Framtidsfullmakten saknar verkan i den utsträckning godmanskap eller förvaltarskap anordnats för fullmaktsgivaren (27 § lagen om framtidsfullmakter).

Bankerna åtar sig inte att bli fullmaktshavare åt sina kunder.

Att tänka på vid upprättandet av en framtidsfullmakt

Det här bör man särskilt tänka på när man upprättar en framtidsfullmakt:

- Noga överväga innehållet i fullmakten. Innehållet kan också behöva ses över med jämna mellanrum.
- Det är möjligt att ange i fullmakten att en domstol ska fatta beslut om att fullmakten ska träda i kraft.
- Framtidsfullmakten kan innehålla villkor för gåvor.
- Framtidsfullmakten kan reglera frågan om ersättning ska utgå till fullmaktshavaren för dennes åtgärder.
- Framtidsfullmakten kan innehålla krav på granskning och redovisning av fullmaktshavarens åtgärder.
- Framtidsfullmakten kan ange vad som ska ske när fullmaktsgivaren avlider, till exempel att fullmakten ska upphöra att gälla.